

מסר של אמונה, תקווה, ואהבה מלבו של הסבל הפלסטיני

קאירוס פלסטין

2009

מהדורה ראשונה

נוסח עברי מאת עמי אשר

פטריארכים וראשי כנסיות

ירושלים

שומעים אנחנו שוועת בנינו

אנו, הפטריארכים וראשי הכנסיות בירושלים, שומעים את זעקת התקווה שזועקים בנינו בימים קשים אלה שעוברים עלינו בארצנו הקדושה. אנו תומכים בהם ועומדים לצדם באמונתם, תקוותם, אהבתם וחזונם לעתיד. אנו תומכים גם בקריאה לכל המאמינים, כמו גם למנהיגי ישראל ופלסטין, לקהילה הבינלאומית ולכנסיות העולם, לפעול במלוא המרץ להשגת צדק, שלום ופיוס בארצנו הקדושה. אנו מבקשים מאלהים לברך את כל בנינו ולחזקם כדי שיתרמו תרומה משמעותית להקמת קהילתם ופיתוחה – קהילה של אהבה, אמון, צדק ושלום.

הכנסייה היוונית האורתודוקסית, III הפטריארך תיאופילוס

הפטריארך פואד טוואל, הכנסייה הלטינית

הפטריארך טורקום מאנוגיאן, הכנסייה הארמנית האורתודוקסית

האב פיירבטיסטה פיצבלה, שמורת ארץ הקודש

הארכיגמון ד"ר אנבא אברם, הכנסייה הקופטית

הארכיגמון מאר סווריוס מלכי מוראד, הכנסייה הסורית האורתודוקסית

הארכיגמון פול נביל סייאח, הכנסייה המרונית

הארכיגמון אבא מאתיוס, הכנסייה האתיופית

הארכיגמון יוסף-ז'ול ז'ריעי, הכנסייה היוונית הקתולית

ההגמון גרגור פייר מלפי, הכנסייה הסורית הקתולית

ההגמון מוניב א. יונאן, הכנסייה הלותרנית

ההגמון סוהייל דוואני, הכנסייה האנגליקנית

מונסיניור רפאל מינאסיאן, הכנסייה הארמנית הקתולית

ירושלים, 15 לדצמבר 2009

קאירוס פלסטין

מסמך זה הוא המסר של הפלסטינים הנוצרים לעולם על אודות המתרחש בפלסטין. הוא נכתב בעת שבה רצינו לראות את תהילת חסדו של האל בארץ זו על כל שסבלו יושביה. ברוח זו, פונה המסמך בקריאה לקהילה הבינלאומית לעמוד לצד העם הפלסטיני שחוה על בשרו דיכוי, גירוש, סבל, ואפרטהייד מפורש מזה יותר מששים שנה. הסבל נמשך שעה שהקהילה הבינלאומית מתבוננת בשקט מן הצד במדינה הכובשת, ישראל. המסר שלנו הוא זעקת תקווה, עם אהבה, תפילה ואמונה באל. אנו מפנים אותו בראש ובראשונה לעצמנו ואז לכל הכנסיות ולנוצרים בעולם כולו, ומבקשים מהם לעמוד נגד עוולות האפרטהייד, מפצירים בהם לפעול לשלום צודק באזורנו, וקוראים להם לשקול מחדש תיאולוגיות המצדיקות פשעים המבוצעים נגד בני עמנו ואת נישולם מאדמתם.

במסמך הסטורי זה, מצהירים אנחנו, נוצרים פלסטינים, כי הכיבוש הצבאי של אדמתנו הוא חטא נגד האל ונגד האנושות, וכי כל תיאולוגיה הנותנת לגיטימציה לכיבוש מנוגדת להלכות הנצרות כיוון שתיאולוגיה נוצרית אמיתית היא תיאולוגיה של אהבה וסולידריות עם הנדכאים, קריאה לצדק ולשוויון בין העמים.

מסמך זה לא נולד לידה ספונטנית, והוא אינו פרי המקרה. אין זה מחקר תיאולוגי תיאורטי או נייר עמדה, אלא מסמך של תקווה ועבודה. חשיבותו נובעת מהיותו ביטוי כן לדאגה של בני עמנו לנוכח הרגע ההסטורי שבו אנו חיים. הוא מבקש להיות נבואי בהתייחסותו לדברים כמות שהם ללא כחל ושרק, ועל כן תובע קץ לכיבוש הישראלי של אדמת פלסטין ולכל צורות האפליה – רק זה הפתרון שיוביל לשלום צודק ובר-קיימא עם הקמתה של מדינה פלסטינית עצמאית שירושלים (אל-קודס) היא בירתה. המסמך גם תובע מכל העמים, המנהיגים הפוליטיים ומקבלי ההחלטות להפעיל לחץ על ישראל ולנקוט את כל הצעדים החוקיים על מנת לחייב את ממשלתה לשים קץ לדיכוי ולהתעלמות מהחוק הבינלאומי. מסמך זה גם מחזיק בעמדה הברורה כי התנגדות לא-אלימה לעוול זה היא זכותם וחובתם של כל הפלסטינים באשר הם, ובכלל זה הנוצרים.

יוזמי מסמך זה עמלו עליו במשך יותר משנה, בתפילה ודיונים, וכתבוהו לאורך של אמונתם באל ואהבתם לבני עמם, ובעצתם של ידידים רבים: פלסטינים, ערבים, ובני הקהילה הבינלאומית הרחבה יותר. מכירים אנו תודה לחברינו ולעמידתם לצדנו.

כנוצרים פלסטינים, אנו מקווים שמסמך זה יהווה את נקודת המפנה שתמקד את מאמצינו של כל שוחרי השלום בעולם, ובמיוחד אחיותינו ואחינו הנוצרים. אנו מקווים גם שהוא יתקבל בברכה וייהנה מתמיכה רחבה, כמו מסמך קאירוס דרום אפריקה שיצא ב-1985, מסמך שהיווה בשעתו כלי חשוב במאבק בדיכוי ובכיבוש. אנו מאמינים כי שחרור מהכיבוש ישרת את טובת כל עמי האזור כיוון שהבעיה אינה רק פוליטית, אלא כזו שמפילה קורבנות.

אנו פונים לאל בתפילה שיעניק השראה לכולנו, ובפרט למנהיגים ולקובעי המדיניות שבינינו, למצוא את נתיב הצדק והשוויון, ולהכיר בכך שזו הדרך היחידה המובילה לשלום אמת אותו אנו מבקשים.

שלמי תודה

- הפטריארך מישל סבאח
- הארכיהגמון עטאללה חאנא
- האב ד"ר ג'מאל ח'אדר
- האב ד"ר רפיק ח'ורי
- האב ד"ר מטירי ראחב
- הפסטור ד"ר נעים עטיק
- הפסטור ד"ר יוחנא קאטאנאצ'יו
- הפסטור פאדי דיאב
- ד"ר ג'ירייס ח'ורי
- גב' סידר דווייביס
- גב' נורה קורט
- גב' לוס' תלג'ייה
- מר נידאל אבו אל-זולוף
- מר יוסף דאהר
- מר ריפעת קסיס – רכז

הרשימה המלאה של המוסדות הנוצרים והאישים הפלסטינים שחתמו על מסמך זה
ונוסחיו בשפות אחרות מופיעים בכתובתנו www.kairopalestine.ps.

רגע של אמת

מסר של אמונה, תקווה ואהבה מלבו של הסבל הפלסטיני

מבוא

אנו, קבוצה של פלסטינים נוצרים למודי תפילות, הגיגים ושיחות נפש, זועקים ממעמקי הסבל בארצנו הנתונה לכיבוש ישראלי, זעקת תקווה בהעדר כל תקווה, זעקה עתירת תפילות ואמונה באלוהינו שעינינו פקוחות תמיד, בשכינה האלוהית בכל יושבי ארץ זו. בהשראת אהבתו הטמירה של האל לכל, וקדושת נוכחותו הטמירה בתולדות כל העמים, ובפרט תולדות ארצנו, אנו משמיעים את קריאתנו המושתתת על אמונתנו הנוצרית ותחושת שייכותנו הפלסטינית – מסר של אמונה, תקווה ואהבה.

מדוע עכשיו? מכיוון שהיום הגענו למבוי סתום בטרגדיה של העם הפלסטיני. מקבלי ההחלטות מסתפקים בניהול המשבר במקום להתחייב למשימה הרצינית של יישובו. לבות המאמינים מלאי מכאוב ושאלות קשות: מה עושה הקהילה הבינלאומית? מה עושים מנהיגי פלסטין, ישראל והעולם הערבי? מה עושה הכנסייה? אין זו בעיה מדינית גרידא. מדובר במדיניות שבה נופלים קורבנות, והדבר חיי בלהדאיג את הכנסייה.

אנו מפנים את קריאתנו זו לאחינו ואחיותינו, לחברי כנסיותינו בארץ זו. כנוצרים כמו גם כפלסטינים, קוראים אנחנו למנהיגינו הדתיים והפוליטיים, לחברה הפלסטינית שלנו גם לחברה הישראלית, לקהילה הבינלאומית ולאחינו ואחיותינו בכנסיות בכל רחבי העולם.

1. המציאות בשטח

1.1 "שְׁלוֹם שְׁלוֹם וְאֵין שְׁלוֹם" (ירמיהו ו: 14). כולם מדברים על שלום במזרח התיכון והביטוי "תהליך השלום" נישא בפי כל. אולם עד כה, מדובר במלים ריקות: המציאות בשטח היא מציאות של כיבוש ישראלי של אדמות פלסטיניות, שלילת חירותנו וכל הנגזר מכך, כדלקמן.

1.1.1 חומת ההפרדה שנבנתה על אדמה פלסטינית, שחלק גדול ממנה הופקע לתכלית זו, הפכה את ערינו וכפרינו לבתי כלא, הפרידה אותם זה מזה, והפכה אותם לקנטונים מפוזרים ומפולגים. עזה, במיוחד לאחר המלחמה האכזרית שישראל ניהלה נגדה בדצמבר 2008 וינואר 2009, ממשיכה להתקיים בתנאים תת-אנושיים, תחת מצור מתמיד, מנותקת מיתר השטחים הפלסטיניים.

1.1.2 ההתנחלויות מחריבות את אדמתנו בשם האל ובשם כוח הזרוע, ושולטות במשאבינו הטבעיים, כולל מים ואדמה חקלאית, ובכך עושקות מאות אלפי פלסטינים ומהוות מכשול בפני כל פתרון מדיני.

1.1.3 המציאות היא ההשפלה היומיומית שאנו נתונים לה במחסומים הצבאיים, בדרכנו למקום העבודה, לבית הספר או לבית החולים.

- 1.1.4 המציאות היא ההפרדה בין בני אותה משפחה, תוך מניעת חיי משפחה תקינים מאלפי פלסטינים, במיוחד במקרים בהם לאחד מבני הזוג אין תעודת זהות ישראלית.
- 1.1.5 חופש הפולחן מוגבל באופן חמור: גישה חופשית למקומות הקדושים נשללת באמתלת 1.1.5 שיקולי בטחון. ירושלים ומקומותיה הקדושים הם מחוץ לתחומם של נוצרים ומוסלמים רבים מהגדה המערבית ומרצועת עזה. אפילו תושבי ירושלים נתונים למגבלות בתקופות החגים. כמה מכוהנינו הערבים מנועים באופן סדיר מכניסה לעיר.
- 1.1.6 הפליטים אף הם חלק ממציאות חיינו. רובם חיים עדיין בתנאים קשים במחנות. הם 1.1.6? מחכים כבר דורות למימוש זכות השיבה. מה יעלה בגורלם?
- 1.1.7 ומה בדבר האסירים? אלפי האסירים הנמקים בבתי כלא ישראלים גם הם חלק 1.1.7 ממציאות חיינו. הישראלים מזיזים שמיים וארץ כדי לשחרר שבוי אחד, ואלפי השבויים הפלסטיניים הללו, מתי יזכו הם בחירותם?
- 1.1.8 ירושלים היא לב המציאות שלנו. היא מהווה בו זמנית סמל לשלום ואתר של סכסוך. 1.1.8 בימים שחומת ההפרדה קורעת שכונות פלסטיניות לגזרים, ירושלים ממשיכה להתרוקן מאזרחיה הפלסטינים, נוצרים כמוסלמים. תעודות הזהות שלהם מוחרמות, ופירוש הדבר אבדן הזכות להתגורר בירושלים. בתיים נהרסים או מופקעים. ירושלים, עיר הפיוס, נפכה לעיר האפליה וההדרה, זירת מאבק ולא היכל שלום.
- 1.2 מציאות זו מתאפיינת גם בהתעלמות הישראלית מהחוק הבינלאומי ומהכרעות 1.2 בינלאומיות, כמו גם בשיתוק של העולם המוסלמי והקהילה הבינלאומית לנוכח בזיון זה. זכויות האדם מופרות ועל אף שפע הדיווחים על כך מטעם ארגונים מקומיים ובינלאומיים לזכויות האדם, העוול נמשך.
- 1.2.1 הפלסטינים בתחומי מדינת ישראל, שסבלו אף הם מעוול היסטורית, ובעוד שהם 1.2.1 הנהנים מזכויות אזרחיות ומקיימים חובות אזרחיות, סובלים עדיין ממדיניות של אפליה. גם הם מייחלים ליום בו ייהנו ממלוא הזכויות והשוויון ככל יתר אזרחי המדינה.
- 1.3 ההגירה היא מרכיב נוסף במציאות חיינו. העדר כל חזון או ניצוץ של תקווה לשלום 1.3 וחירות דוחק בצעירים רבים, מוסלמים כנוצרים, להגר מהארץ. כך מאבדת היא את המשאב החשוב והעשיר ביותר שלה – צעירים משכילים. מספרם ההולך ומצטמצם של הנוצרים, בפרט בפלסטין, מהווה אחת מההשלכות המסוכנות ביותר, הן של הסכסוך עצמו והן של השיתוק המקומי והבינלאומי ואי-מציאת פתרון מקיף לבעיה.
- 1.4 לנוכח מציאות עגומה זו, מצדיקה ישראל את מעשיה כהגנה עצמית, ובכך נכללים 1.4 הכיבוש, הענישה הקולקטיבית וכל צורות התגמול נגד הפלסטינים. לטעמנו, הצגה זו של הדברים היא היפוכה של המציאות. אין להתכחש לקיומה של התנגדות פלסטינית לכיבוש. אך בהעדר כיבוש, לא היתה התנגדות, לא היה פחד ולא היה חוסר ודאות. כך אנו מפרשים את המצב. לפיכך, אנו קוראים לישראלים לשים קץ לכיבוש. אז יתגלה לעיניהם עולם חדש ללא פחד או סכנה, עולם של בטחון, צדק ושלום.
- 1.5 פלסטינים שונים הגיבו באופן שונה למציאות זו. היו שהגיבו בשיחות שלום: זו היתה 1.5 עמדתה הרשמית של הרשות הפלסטינית, אך עמדה זו לא קידמה את תהליך השלום. כמה מפלגות בחרו בדרך ההתנגדות המזוינת. ישראל ניצלה זאת כאמתלה להאשים את הפלסטינים בטרור ולעוות את טבעו האמיתי של הסכסוך, תוך הצגתו כמלחמה

ישראלית בטרור ולא ככיבוש ישראלי הנתקל בהתנגדות פלסטינית חוקית החותרת לשים לו קץ.

הטרגדיה החריפה עם התגלעות הסכסוך בשורות הפלסטינים עצמם ועם הפרדת 1.5.1 עזה מיתר שטחי פלסטין. ראוי לציין שעל אף שהפיצול הוא פנים-פלסטיני, הקהילה הבינלאומית נושאת באחריות משמעותית לקיומו כיוון שסירבה להתמודד ברוח חיובית עם רצונם של בני העם הפלסטיני כפי שבוטא בבחירות הדמוקרטיות והחוקיות של 2006.

שוב אנו חוזרים ומכריזים כי המסר הנוצרי שלנו על רקע כל אלה, לנוכח האסון שפקד אותנו, הוא מסר של אמונה, תקווה ואהבה.

2. מסר של אמונה

אנו מאמינים באלהים אחד, אלהים טוב וצודק

2.1 אנו מאמינים באלהים, אלהים אחד, בורא ארץ ואדם. אנו מאמינים באל טוב וצודק, שאוהב כל אחד מברואיו. אנו מאמינים שכל בן אנוש נברא בצלם אלהים וכי כבודו של כל אדם מקורו בכבוד בורא עולם. אנו מאמינים שכל אחד ואחד מאיתנו ראוי לכבוד זה. מבחינתנו, כאן ועכשיו, על אדמה זו בפרט, פירוש הדבר שאלהים ברא אותנו שלא כדי לשקוע בסכסוך ובעימות, אלא על מנת שנלמד להכיר ולאהוב איש את רעהו, ויחדיו להשתית את הארץ על יסודות של אהבה וכבוד הדדי.

2.1.1 אנו מאמינים גם בדבר האל הנצחי, בבנו יחידו, אדוננו ישוע המשיח, אותו שלח 2.1.1 אלהים להושיע את העולם.

2.1.2 אנו מאמינים ברוח הקודש, המלווה את הכנסייה ואת האנושות כולה בדרכן. זו 2.1.2 הרוח המסייעת לנו להבין את כתבי הקודש, הן הברית הישנה והן החדשה, ומגלה לנו את אחדותן, כאן ועכשיו. הרוח היא התגלמות ההתגלות האלהית לאנושות בהווה, בעבר ובעתיד.

? כיצד מבינים אנחנו את המלה אלהים

2.2 אנו מאמינים שאלהים דיבר אל האנושות, כאן בארצנו: "הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מִקֶּדֶם פְּעָמִים רַבּוֹת וּבְדַרְכֵי רַבּוֹת אֶל הָאֲבוֹת בְּיַד הַנְּבִיאִים, דִּבֶּר אֵלֵינוּ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּיַד הַבֶּן אֲשֶׁר שָׁם לְיֹרֵשׁ כָּל וּבְגִדּוֹ גַם עָשָׂה שְׁמַיִם וָאָרֶץ" (האיגרת אל העברים א: 1) – 2.

2.2.1 אנו, פלסטינים נוצרים, מאמינים ככל הנוצרים ברחבי העולם כי ישוע המשיח בא 2.2.1 לעולם כדי לקיים את מצוות התורה והנביאים. הוא האל"ף והת"ו, התחילה והתכלית, ולאורו ובהדרכת רוח הקודש קוראים אנו בכתובים. אנו הוגים בכתבי הקודש

ומפרשים אותם ממש כפי שעשה ישוע המשיח עם שני תלמידיו בדרכם לעמאוס. ככתוב בבשורה על פי לוקס, "השיב ואמר להם: "הוי חסרי דעת וכבדי לב מהאמין בכל אשר דברו הנביאים! הרי על המשיח הזה לסבל את כל זאת ולהכניס אל תפארת פבודו!" הוא החל ממשוה ומפל הנביאים ובאר להם את הדברים המכונים אליו בכל (הפיתובים" (לוקס כד: 25 – 27).

אדוננו ישוע המשיח בא, והכריז כי קרבה מלכות האלהים. הוא עורר את 2.2.2 המהפכה בחיי האנושות כולה ואמונתה. הוא בא עם "תורה חדשה" (מרקוס א: 27), ושפך אור חדש על הברית הישנה, עם דגשים הקשורים לאמונתנו הנוצרית ולחיי היומיום שלנו כנוצרים, דגשים כמו ההבטחות, הבחירה, עם אלהים וארץ הקודש. אנו מאמינים כי דבר האלהים הוא מסר חי, השופך אור מיוחד על כל תקופה בהיסטוריה, ומגלם למאמינים הנוצרים את שאומר לנו האלהים כאן ועכשיו. מכיוון שכך, לא ניתן להפוך את דבר האלהים לאותיות של אבן המעוותות את אהבת האלהים וחסדו בחיי עמים ויחידים כאחד. זוהי הטעות בה שוגים מפרשי הכתובים הפונדמנטליסטים המביאה עלינו מוות וחורבן כשדברי אלהים חיים מתאבנים ומועברים מדור לדור כאות מתה. אות מתה זו, מאובן זה, משמש בהווה קרדום לחפור בו, הצדקה לשוללים מאיתנו את זכויותינו באדמתנו זו.

לארצנו שליחות אוניברסלית

2.3 אנו מאמינים שלארצנו שליחות אוניברסלית. באוניברסליות זו, משמעות ההבטחות, הארץ, הבחירה ועם אלהים נפתחת כדי לחבוק את האנושות כולה, החל מכל יושבי ארץ זו. ברוח הכתובים, הבטחת הארץ הזו מעולם לא היתה מצע פוליטי, אלא אקדמה לישועת העולם כולו. היתה זו ראשית התגשמות מלכות האלהים עלי אדמות.

2.3.1 אלהים שלח את האבות, הנביאים והתלמידים לאדמה זו כדי שישגרו ממנה מסר לעולם כולו. כיום יש שלוש דתות בארץ זו, היהדות, הנצרות והאיסלם. ארצנו היא ארץ האלהים, ככל ארץ אחרת בעולם. היא קדושה במידה ששוכן בה האלהים, שכן האלהים לבדו הוא הקדוש והמקדש. חובתם של כל החיים כאן לכבד את משאלת האלהים לארץ זו. חובתנו לשחררה מעוולות העושק והמלחמה. זוהי ארץ האלהים ולפיכך היא חייבת להיות ארץ של פיוס, שלום ואהבה. זה באמת אפשרי. אלהים שם אותנו כאן כשני עמים, ואלהים נותן לנו תא היכולת, אם יעמוד לנו הרצון, לחיות זה לצד זה ולכונן בה צדק ושלום, כך שראויה תהא לתואר ארץ האלהים: "ליתנה, הארץ (וימלואה; תביל, וישבי בה" (תהלים כד: 1).

2.3.2 קיומנו בארץ זו, כפלסטינים נוצרים ומוסלמים, אינו מקרי אלא מושרש עמוק בתולדות ארצנו ובנופיה, בדומה לקשר של בני כל עם אחר לארץ מגוריהם. נעשה לנו עוול כשגורשנו. המערב ביקש לכפר על סבלות היהודים בארצות אירופה, אך הוא עשה זאת על חשבוננו ובאדמתנו. הם ניסו לתקן עוול והתוצאה היתה עוול חדש.

2.3.3 יתרה מכך, ידוע לנו שתיאולוגים מסוימים במערב מנסים להקנות לגיטימיות מקראית ותיאולוגית להפרת זכויותינו. כך הפכו ההבטחות, לאור פרשנותם, לאיום על עצם קיומנו. "הבשורה הטובה" בכתבי הבשורה עצמם הפכו ל"בשורת מוות" בעבורנו. אנו קוראים לתיאולוגים אלה להתעמק בדבר האלהים ולתקן את פרשנותם כך שיוכלו לראות בדבר האלהים מקור חיים לבני כל העמים.

הקשר שלנו לארץ זו הוא זכות טבעית. אין זו שאלה אידיאולוגית או תיאולוגית 2.3.4 בלבד. מדובר בעניין של חיים ומוות. ישנם החולקים עלינו, ואף מגדירים אותנו כאויביהם רק משום שאנו מכריזים על רצוננו לחיות כעם חופשי בארצנו. אנו סובלים מכיבוש ארצנו כיוון שאנו פלסטינים. וכפלסטינים נוצרים, אנו סובלים מהפרשות השגויה של כמה תיאולוגים. לנוכח מצוקה זו, שומה עלינו להגן על דבר האלהים כמקור חיים ולא מוות, כך ש"הבשורה הטובה" יישארו מה שהיא, בשורה טובה לנו ולכל. לנוכח אלה המשתמשים בכתבי הקודש כדי להעמיד בסכנה את קיומנו כפלסטינים נוצרים ומוסלמים, אנו מחדשים את אמונתנו באלהים כיוון שידוע לנו שדבר האל אינו יכול להיות אסוננו.

לפיכך, אנו מכריזים בזאת שכל שימוש בכתבי הקודש להצדקת אופציות ועמדות 2.4 פוליטיות המבוססות על אי-צדק, בין אדם לחברו או בין עם לשכנו, הופך את הדת לאידיאולוגיה אנושית ושולל מדבר האל את קדושתו, הימצאו בכל ואמיתותו.

אנו מכריזים עוד כי הכיבוש הישראלי של אדמה פלסטינית מהווה חטא נגד אל 2.5 ואדם כיוון שהוא שולל מהפלסטינים את זכויות האדם הבסיסיות שלהם, אלו שהעניק להם אלהים. הוא מעוות את דמות האל בעיני הישראלי שהפך לכובש ממש כשם שהוא מעוות את דמותו בעיני הפלסטיני הנאנק תחת הכיבוש. אנו מכריזים שכל תיאולוגיה המבוססת לכאורה על הכתובים או על האמונה או על ההיסטוריה, אשר מקנה לגיימצייה לכיבוש, עומדת בסתירה לתורה הנוצרית כיוון שהיא קוראת לאלימות ולמלחמת קודש בשם בורא עולם, ובכך מכפיפה את השוכן במרומים לאינטרסים אנושיים ארציים, ומעוותת את צלם אלהים של בני האדם החיים בצלו של עוול פוליטי כמו גם תיאולוגי.

3. תקווה

- 3.1** למרות העדרו ולו של שמץ סיכוי חיובי, עוד לא אבדה תקוותנו. המצב הנוכחי אינו מבשר פתרון מהיר לסיום הכיבוש שנכפה עלינו. היוזמות, הוועידות, הביקורים והשיחות אמנם הלכו והתרבו, אך לא חוללו שינוי של ממש במצבנו ולא הקלו על סבלנו. אפילו הנוסחה האמריקאית החדשה עליה הכריז הנשיא אובמה מתוך רצון כן לשים קץ לטרגדיה לא הצליחה לחולל שינוי במציאות חיינו. התגובה הישראלית הברורה – סירוב לכל פתרון שהוא – אינה מותירה מקום לציפיות. יחד עם זאת, עוד לא אבדה תקוותנו, כיוון שמאלהים היא. רק האלהים לבדו טוב, כל יכול ואוהב וטובו ינצח ביום מן הימים את הרוע שבו אנו מוצאים עצמנו. כדברי שאול התרסי באיגרתו אל הרומים, "מה נאמר על הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה? אִם אֱלֹהִים אֲתֵּנוּ, מִי יַעֲמֵד נִגְדָנוּ? ... מִי יַפְרִידֵנוּ מֵאֲהַבַת הַמְּשִׁיחַ? הָאֵם צָרָה אוּ מְצוּקָה, רְדִיפוֹת אוּ רָעַב, הָאֵם עִירָם אוּ סִפְנָה אוּ חֶרֶב? כִּפְתוּב: "כִּלְעֵלִיד הֲרַגְנוּ כְּלֵהִיּוֹם... לֹא גָבְהִים וְלֹא מַעֲמָקִים וְלֹא שׁוֹם יָצוּר אַחַר לֹא יוֹכְלוּ (לְהַפְרִידֵנוּ מֵאֲהַבַת אֱלֹהִים שֶׁבְּמִשִּׁיחַ יִשׁוּעַ אֲדוֹנֵנוּ" (ח : 31 – 35 – 36 – 39).

מה משמעות התקווה?

- 3.2** תקווה בלבבנו פירושה בראש ובראשונה אמונתנו באלהים ושנית ציפייתנו, למרות הכל, לעתיד טוב יותר. שלישית, פירושה פכחון מאשליות – אנו מבינים שהשחרור אינו קרוב. תקווה היא היכולת לראות את האלהים כמתגלה בכל המצוקה, יד-ביד עם רוח הקודש השוכנת בנו. מחזון זה שאוב הכוח להתעקש על שלך, לעמוד איתן ולפעול לשינוי המציאות שבה אנו מוצאים עצמנו. תקווה פירושה לא להיכנע לרוע אלא לעמוד מולו ולהמשיך להתנגד לו. בהווה שלנו ובעתידנו, איננו רואים דבר מלבד הרס וחורבן. אנו רואים כוח הזרוע של החזקים, את הנטייה הגוברת להפרדה גזעית ולאכיפת חוקים השוללים מאיתנו את קיומנו ואת כבודנו. אנו רואים בלבול ומחלוקות פנימיות בצד הפלסטיני. ואם, למרות כל זאת, אנו מתנגדים למציאות זו בשעה זו ועובדים קשה, אפשר והחורבן האורב באופק לא יתרגש עלינו אחרי הכל.

סימנים של תקווה

- 3.3** הכנסייה בארצנו, מנהיגיה ומאמיניה, על אף חולשותיהם ומחלוקותיהם, בהחלט מגלים סימנים של תקווה. קהילותינו חיות ותוססות ורוב צעירינו פעילים בשליחות הצדק והשלום. בנוסף לחובותם לקהילותיהם, מוסדות הכנסייה השונים שלנו משיבים רוח חיים באמונתנו, בעבודת הקודש, באהבה ובתפילה.
- 3.3.1** בין אותות התקווה ניתן למנות את המרכזים התיאולוגיים המקומיים, בעלי האופי הדתי והחברתי. ישנם מרכזים רבים כאלה בכנסיותינו השונות. רוח שיתוף הפעולה הבין-כנסייתי, גם אם עודנו מהוססת, מוצאת יותר ויותר את ביטויה בכינוסי משפחות הכנסייה השונות שלנו.
- 3.3.2** לכך יש להוסיף את המפגשים המרובים לדיאלוג בין-דתי, נוצרי-מוסלמי, בו משתתפים מנהיגי הדת וחלק מציבור המאמינים. ראוי להודות שמדובר בתהליך ארוך המגיע לשלמותו באמצעות מאמץ אישי ככל שאנו מתייסרים באותו הסבל ונאחזים באותה התקווה. מתנהל גם דיאלוג בין שלוש הדתות, היהדות, הנצרות והאיסלם, וכן מתקיימים מפגשי שיח שונים ברמה האקדמית והחברתית. כולם מנסים לנתץ את החומות שבנה הכיבוש ולהתנגד לתפיסה המעוותת של האנושות שהשתרשה בלבות אחיהם ואחיותיהם.

3.3.3 אחד מסימני התקווה החשובים ביותר הוא כושר העמידה של הדורות, האמונה בצדקת מאבקם וברציפות הזכרון, הסירוב לשכוח את הנכבה ואת משמעותה. חשובה לא פחות היא המודעות המתפתחת בקרב כנסיות רבות ברחבי העולם ורצון לדעת את האמת על המתרחש כאן.

3.3.4 לבסוף, אנו רואים נחישותם של רבים להתגבר על טינות העבר ולהיות מוכנים לפיוס מרגע שישוב הצדק לשרור. המודעות הציבורית לצורך להשיב לפלסטינים את זכויותיהם הפוליטיות רק הולכת וגוברת, ונשמעים קולות יהודיים וישראלים בזכות השלום והצדק, בתמיכת הקהילה הבינלאומית. נכון אמנם שכוחות אלה במחנה הצדק והפיוס טרם הצליחו לשנות את מציאות העושה, אך יש להם השפעה רבה והם עשויים לקצר את משך הייסורים ולזרז את בוא הפיוס.

שליחות הכנסייה

3.4 כנסייתנו היא כנסייה של מתפללים ועובדי האל. תפילה ועבודה זו נבואיות הן, נושאות הן את קול האלהים בהווה ובעתיד. כל מה שקורה בארצנו, כל מי שחי כאן, כל המכאובים והתקוות, כל העוולות והמאמצים לשים להן קץ – כולם כלולים כאחד בתפילת הכנסייה שלנו ובעבודת הקודש של כל מוסדותיה. תודה לאל על כך שכנסייתנו משמיעה את כולה נגד העוול על אף רצונם של אחדים שתשמור על שתיקה, שתסתגר בפולחני הדת ותסתפק בהם.

3.4.1 משימת הכנסייה נבואית, לזעוק את דבר האל באומץ, ביושר ובאהבה כאן ועכשיו. אם היא בוחרת צד, הרי לצדם של המדוכאים היא עומדת, ממש כשם שישוע אדוננו עמד לצד כל אביון וכל חוטא, וקרא להם לחזור בתשובה, לחזור לחיים, ולהחזיר את הכבוד שכיבד אותם האלהים ושלאף אחד אחר אין זכות לגזול מהם.

3.4.2 שליחות הכנסייה היא להכריז על בוא מלכות האל, מלכות הצדק, השלום והכבוד. תכלית חיינו היא כנסייה חיה שתעיד כאלף עדים על חסדו של האל וכבודם של בני האדם. אנו נקראים להתפלל ולהשמיע את כולנו כשאנו מכריזים על חברה חדשה שבה מאמינים בני האדם בכבודם ובכבוד יריביהם.

3.4.3 הכנסייה שלנו מבשרת את המלכות, שאין דבר בינה לבין כל ממלכה עלי אדמות. ואמנם, ישוע הודה בפני פילטוס כי מלך הוא, אלא ש"מלכותי איננה מן העולם הזה" (יוחנן יח: 36). באיגרתו אל הרומים כתב שאול התרסי "כי מלכות אלהים אינה אכילה ושתיה, אלא צדק ושלום ושמחה ברוח הקדוש" (יד: 17). לפיכך, הדת אינה יכולה לצדד במשטר מדיני בלתי צודק כלשהו, אלא חייבת לקדם את הצדק, האמת והכבוד האנושי. עליה להשקיע כל מאמץ בטיהור משטרים בהם סובלים בני האדם מעוול וכבודם האנושי נרמס. מלכות האלהים עלי אדמות אינה מותנית בהזדהות פוליטית זו או אחרת, כיוון שהיא גדולה וחובקת כל יותר מכל שיטה פוליטית שהיא.

3.4.4 ישוע אמר: "הנה מלכות אלהים בקרבכם היא" (לוקס יז: 21). מלכות זו הנוכחת בקרבנו ובתוכנו היא השתלשלות של הגאולה הטמירה. היא שכינת האל בקרבנו וחווית השכינה הזו בכל מעשינו ודברינו. בהוויית השכינה האלהית זו נעשה כל שביכולתנו עד שיושג צדק בארץ הזו.

3.4.5 הנסיבות האכזריות שבה התקיימה הכנסייה הפלסטינית ועודנה מתקיימת דרשו ממנה להבהיר את אמונתה ולהיטיב לחדד את שליחותה. חקרנו את שליחותנו והיטבנו להכירה על אף כל הסבל והמכאוב: כיום, ניחנים אנו בכוח האהבה ולא בתאוות הנקם,

בתרבות של חיים ולא בפולחן מוות. הדבר משמש מקור תקווה לכולנו, לכנסייה ולעולם.

- 3.5 תחיית המתים היא המקור לתקוותנו. ממש כשם שישוע זכה לנצח את המוות והרשע, כך יכולים גם אנו, כך יכול כל אחד מתושבי הארץ הזו, לנצח את רשע המלחמה. נמשיך לעמוד איתן ולתת עדות – נמשיך להיות כנסייה פעילה בארץ תחיית המתים.

4. אהבה

מצוות האהבה

- 4.1** אדוננו ישוע אמר: "כְּמוֹ שֶׁאֶהְבְּתִי אֶתְכֶם כִּדְּגָם אֶתֶם אֶהְבּוּ זֶה אֶת זֶה" (יוחנן יג: 34). הוא כבר הראה לנו כיצד לאהוב וכיצד עלינו לנהוג באויבינו. לדבריו: "שְׁמַעְתֶּם כִּי נֹאמַר 'אֶהֱבֶה אֶת רֵעֵךְ וְשִׂנְאָה אֶת אוֹיְבֶיךָ וְהִתְפַּלְלוּ בְּעַד רוֹדְפֶיכֶם, לְמַעַן תִּהְיוּ בְּנִים לְאֲבֵיכֶם שֶׁבְּשָׂמַיִם, כִּי הוּא מְזַרְיחַ שְׂמֵשׁוֹ עַל רְעִים וְעַל טוֹבִים וּמְמַטִּיר גֶּשֶׁם עַל צְדִיקִים וְעַל רְשָׁעִים... לְכֵן הָיוּ שְׂלָמִים, כְּמוֹ שֶׁאֲבֵיכֶם שֶׁבְּשָׂמַיִם שְׁלָם הוּא" (מתי ה: 43 – 45, 48). שאול התרסי אמר אף הוא: "אֵל תִּשְׁלַמוּ לְאִישׁ רָעָה תַּחַת רָעָה. בְּקִשׁוֹ אֶת הַטּוֹב בְּעֵינַי כָּל בְּנֵי אָדָם" (רומים יב: 17). ופטרס אמר: "אֵל תִּשְׁלַמוּ רָעָה תַּחַת רָעָה וְלֹא חֲרוֹף תַּחַת חֲרוֹף; אֲדַרְבָּא - תִּבְרָכוּ, שְׁהָרִי לְכָךְ נִקְרָאתֶם" (היאגרת 9: 9:1). (הראשונה של פטרס ג: 9).

התנגדות

- 4.2** מלה זו ברורה. אהבה היא מצוות ישוע אדוננו לנו והיא חלה על ידידים ויריבים כאחד. עלינו לראות זאת לנגד עינינו כל אימת שאנו מוצאים עצמנו בנסיבות שבהן עלינו להתנגד לרוע באשר הוא.
- 4.2.1** האהבה היא לראות את דמות האלהים בפני כל אדם. כל אדם הוא אחי או אחותי. אולם העובדה שאנו רואים את דמות האל בכל אין פירושה השלמה עם רוע או תוקפנות מצדם. תחת זאת, אהבה זו מבקשת לתקן את הרוע ולבלום את התוקפנות. התוקפנות נגד העם הפלסטיני שהיא הכיבוש הישראלי מהווה רוע שחובה להתנגד לו. היא מרושעת וחטאה וחובה להתנגד לה ולבטלה מן העולם. האחריות העיקרית לכך נחה על כתפי הפלסטינים עצמם הנאנקים תחת הכיבוש. האהבה הנוצרית קוראת לכולנו להתנגד לו. אולם האהבה מסלקת את הרוע בדרכי צדק. האחריות נחה גם על כתפי הקהילה הבינלאומית, כיוון שהמשפט הבינלאומי מסדיר את היחסים בין עמים בימינו. לבסוף, האחריות נחה על כתפי עושי העוול הזה; הם חייבים להשתחרר מהרוע הטמון בהם ומהעוול שגרמו לאחרים.
- 4.2.2** כשאנו מעיינים בתולדות העמים, אנו רואים מלחמות רבות והתנגדות רבה למלחמה בכוח הזרוע, לאלימות בדרכי אלימות. העם הפלסטיני הלך בדרך כל העמים, בפרט בשלבים הראשונים למאבקו בכיבוד הישראלי. עם זאת, הוא ניהל גם מאבק בדרכי שלום, במיוחד במהלך האינתיפאדה הראשונה. אנו מכירים בכך שכל העמים חייבים לנקוט דרך חדשה ביחסיהם זה עם זה וביישוב סכסוכיהם. כוח הזרוע חייב לפנות את מקומו למאזני הצדק. הדבר נכון בראש ובראשונה לגבי עמים חזקים צבאית, שכוחם עומד להם לעשות אי-צדק עם החלשים מהם.
- 4.2.3** אנו טוענים שכנוצרים הנתונים לכיבוש ישראלי, אין לנו אלא להתנגד. ההתנגדות היא זכותו וחובתו של כל נוצרי. אולם זוהי התנגדות שהגיונה נעוץ באהבה. זוהי התנגדות יצירתית אפוא, כיוון שהיא מחויבת ללכת בדרכים אנושיות המביאות את אנושיות האויב בחשבון. ראיית דמות האלהים בפני האויב פירושה נקיטת עמדות לאור חזון זה של התנגדות פעילה, עמדות שישומו קץ לאי-צדק ויאלצו את התוקפן לחדול

מתוקפנותו ובכך לאפשר את הגשמת מבוקשנו: השבת האדמה, החופש, הכבוד והעצמאות.

4.2.4 אדוננו ישוע נתן לנו מופת שחייבים אנו לחקותו. שומה עלינו להתנגד לרוע, אך הוא הורה **4.2.4** לנו שאיננו יכולים להתנגד לרוע בדרכי רוע. זוהי מצווה תובענית, בפרט כשהאויב נחוש בדעתו לכפות את עצמו ולשלול מאיתנו את זכותנו להישאר כאן בארצנו. זוהי מצווה קשה אך רק היא לבדה יכולה לעמוד איתן אל מול ההצהרות הברורות של שלטונות הכיבוש השוללות את קיומנו ולנוכח התירוצים המרובים בהם נאחזים שלטונות אלו כדי להמשיך בכיבוש.

4.2.5 ההתנגדות לרוע הכיבוש כרוכה אפוא לבלתי הפרד באהבה נוצרית זו המסרבת לרוע **4.2.5** ומתקנת אותו. מדובר בהתנגדות לרוע בכל צורתיו בשיטות המקיימות את הגיון האהבה ושואבות מכל הכוחות האנושיים לעשיית שלום. אנו מתנגדים בדרך של אי-ציות אזרחי. איננו מתנגדים בכלים של מוות, אלא מתוך כבוד לחיים. אנו מכבדים ומעריכים מאד את כל מי שנתן את חייו למען האומה. ואנו קובעים בתוקף שכל אזרח חייב להיות מוכן להגן על חייו, חירותו ואדמתו.

4.2.6 עמותות פלסטיניות, כמו גם עמותות וארגונים בינלאומיים ומוסדות דת שונים קוראים **4.2.6** ליחידים, לחברות ולמדינות להימנע מהשקעות בישראל ולקיים חרם כלכלי ומסחרי נגד כל מוצר מתוצרת הכיבוש. לדעתנו גישה זו מתיישבת עם רוח ההתנגדות בדרכי שלום. יוזמות אלו חייבות להתבצע באומץ, תוך הכרזה כנה וברורה שמטרתן אינה נקם אלא שימת קץ לעוול הנוכחי, שישחרר הן את התוקפן והן את קורבנותיו. המטרה היא לשחרר את שני העמים מהעמדות הקיצוניות של ממשלות ישראל השונות, ולהביא את שניהם להיכל הצדק והפיוס. ברוח זו ומתוך מסירות זו, נגיע בסופו של דבר לסיום המיוחל של מכאובינו, כפי שאמנם אירע בדרום אפריקה ולתנועות שחרור רבות אחרות ברחבי העולם.

4.3 באמצעות אהבתנו, נתגבר על עוולות ונכונן יסודות לחברה חדשה, הן בעברנו והן בעבור **4.3** יריבינו, עתידנו ועתידם חד המה. הברירה היא בין המשך האלימות המחריבה אותנו לבין שלום שיועיל לשנינו. אנו קוראים לישראל לחדול מעוולותיה נגדנו, להפסיק לעוות את מציאות הכיבוש ולהציגה כמאבק בטרור. שורשי ה"טרור" נעוצים בעוול האנושי שמעוללים לנו ובנגע הכיבוש. אנו קוראים לישראלים להיות שותפינו בשלום ולא במעגל הקסמים של האלימות. הבה נתנגד לרוע שכס אל שכס, יחדיו נתנגד לנגע הכיבוש ולמעגל האלימות השטני.

5. לאחינו ואחיותינו

- 5.1** כולנו ניצבים כיום על דרך חסומה ופנינו לעתיד המבשר רק צער. המסר שלנו לכל אחינו הנוצרים ואחיותינו הנוצריות הוא מסר של תקווה, סבלנות, התמדה ופעולה חדשה לעתיד טוב יותר. אנו כנוצרים נושאים על כתפינו מסר, ונמשיך לשאתו על אף הקוצים שבכתר, הדם השותת וכובד המטען. אנו תולים את תקוותנו באלהים שיעניק לנו סעד ומזור בעת שימצא לנכון. בה בעת, אנו ממשיכים לפעול בהתאם לאלהים ולרצונו, לבנות, להתנגד לרוע, ולקרב את יום הצדק והשלום.
- 5.2** לאחיותינו הנוצריות ואחינו הנוצרים אנו אומרים: הגיעה עת תשובה. התשובה מחזירה אותנו לאהבה אותה אנו חולקים עם כל הסובלים, האסירים, הפצועים, הלוקים במגבלות באופן זמני או לצמיתות, הילדים שאינם יכולים לחיות את ילדותם וכל האבל על יקיר לבו. קהילת האהבה אומרת לכל מאמין ברוח ובאמת: אם אחי אסיר אני אסיר; אם ביתו נהרס ביתי נהרס; כשאחי אובד, אובד אני עמו. אנו מתמודדים עם אותם האתגרים וחולקים בכל המתרחש ואשר יתרחש. אפשר שכיחידים או כראשי כנסיות שתקנו כשהיה עלינו להשמיע קול נגד העוול ולחלוק בסבל. הגיעה עת כפרה על שתיקתנו, אדישותנו וניכורנו, בין אם משום שלא התמדנו בשליחותנו בארץ זו וזנחנוה, ובין אם כיוון שלא חשבנו ועשינו די להגשים חזון חדש ומשותף אלא נותרנו מפולגים, סתרנו עדותנו ודיללנו מילותינו. עלינו לכפר על כך שהעמדנו לעתים את טובת מוסדותינו מעל חשיבות שליחותנו, ובכך השתקנו את הקול הנבואי, מתת רוח הקודש לכנסיות.
- 5.3** אנו קוראים לנוצרים להישאר איתנים בעת מבחן זו, כפי שעמדנו איתן זה מאות בשנים וחזינו בחילופי הממשלות והמדינות. היו סבלנים, איתנים ומלאי תקווה על מנת שתוכלו למלא תקווה בלב כל אח או אחות העומדים למבחן זה. "תְּמִיד הָיוּ מוֹכְנִים לְהָשִׁיב בְּעִנְיָה וַיִּרְאֶה לְכָל מִי שֶׁמִּבְקֶשׁ מִכֶּם דִּין וְחֶשְׁבוֹן בְּדַבַּר הַתְּקוּהָ שֶׁבְּלִבְכֶם" (איגרת פטרוס הראשונה ג:15). היו פעילים, וכל עוד עולה הדבר בקנה אחד עם האהבה, הקריבו כל קורבן שתובעת מכם ההתנגדות על מנת להתגבר על הנסיון הקשה הזה.
- 5.4** שורותינו דלות אך המסר שלנו כביר וחשוב. ארצנו זקוקה נואשות לאהבה. אהבתנו היא מסר למוסלמים וליהודים, כמו גם לעולם כולו.
- 5.4.1** המסר שלנו למוסלמים הוא מסר של אהבה וחיי שכנות, ואנו קוראים להם לדחות את הקנאות והקיצוניות. מדובר גם במסר לעולם: אין להדביק אות קין למוסלמים ולזהותם בהכרח כאויבים, וגם לא לראות בכלם מחבלים, אלא לחיות עמם בשלום ולקיים עמם דיאלוג.
- 5.4.2** מסרנו ליהודים הוא כדלקמן: למרות שלחמנו אלה באלה בעבר הלא-רחוק ועודנו נאבקים כיום, אנו מסוגלים לאהוב ולחיות ביחד. נוכל לארגן את חיינו הפוליטיים על כל מורכבותם לאור הגיונה של אהבה זו ועוצמתה, זאת לאחר שנשים קץ לכיבוש ונכונן צדק.
- 5.4.3** מסר האמונה לכל העוסקים בפוליטיקה: בני האדם לא נבראו לשנוא. אסור לשנוא, ממש כשם שאסור להרוג או להיהרג. תרבות האהבה היא תרבות השלמה עם האחר. בזכותה נעשים אנו שלמים ובזכותה מכוונים אנחנו את יסודות החברה שלנו.

6. **לכנסיות העולם**

6.1 המסר שלנו לכנסיות העולם הוא ראשית כל מסר של הכרת תודה על הסולידריות שביטאתם כלפינו בדברייכם, במעשיכם ובנוכחותם בקרבנו. זהו מסר של שבח לכנסיות ולנוצרים הרבים שתומכים בזכות העם הפלסטיני להגדרה עצמית. מסר של סולידריות עם אותם נוצרים וכנסיות שסבלו בגלל תמיכתם בחוק וצדק

אולם זוהי גם קריאה לחזרה בתשובה; לבחינה מחודשת של עמדות תיאולוגיות פונדמנטליסטיות התומכות באופציות פוליטיות בלתי-צודקות מסוימות בנוגע לעם הפלסטיני. זוהי קריאה לעמוד לצד המדוכאים ולשמר את דבר האל בבשורה הטובה לכל, תחת שיהפוך לנשק המשמש להרג המדוכאים. דבר האל הוא מסר של אהבה לכל בראיו. האל אינו בעל ברית וגם לא יריב של צד כלשהו במאבק. האל אדון לכולם ואוהב את כולם, תובע צדק מכולם ומצווה על כולנו את אותן המצוות. אנו מבקשים את אחיותינו הכנסיות שלא לתת כיסוי תיאולוגי לעוולות שאנו סובלים, כיוון שחטא הכיבוש נכפה עלינו. שאלתנו לאחינו ואחיותינו בכנסיות היא זו: האם אתם מסוגלים לעזור לנו להשיב לנו את חירותנו, כיוון שזו הדרך היחידה בה תוכלו לעזור לשני העמים להשיג צדק, שלום, בטחון ואהבה?

6.2 על מנת להבין את מציאות חיינו, אנו מזמינים את כל הנוצרים לבוא לראותנו. נמלא את תפקידנו ליידיעכם באמיתות מציאותנו ונקבל את פניכם כעולים לרגל הנושאים מסר של שלום, אהבה ופיוס. אתם תלמדו את העובדות ותלמדו להכיר את יושבי הארץ, פלסטינים כישראלים.

6.3 אנו מגנים כל צורה של גזענות, דתית או אתנית, כולל האנטישמיות והאיסלמופוביה, ואנו קוראים לכם לגנותה ולהתנגד לכל גילוייה. בה בעת, אנו קוראים לכם לומר מלה של אמונה ולנקוט עמדה של אמת ביחס לכיבוש הישראלי בפלסטין. כפי שכבר אמרנו, אנו רואים בחרם ובמניעת השקעות כלים לא-אלימים במאבק למען הצדק, השלום והבטחון לכל.

7. **לקהילה הבינלאומית**

מן הקהילה הבינלאומית אנו מבקשים לחדול מהמוסר הכפול ולעמוד על כך שהחלטות בינלאומיות בנוגע לבעיה הפלסטינית יקומו על ידי כל הצדדים. החלה סלקטיבית של המשפט הבינלאומי חושפת אותנו לחיים תחת חוק הגיונגל. היא מקנה לגיטימציה טענותיהם של ארגונים חמושים ומדינות חמושות כאילו הקהילה הבינלאומית מבינה רק כוח. לפיכך, אנו קוראים לתגובה להצעה של ארגונים אזרחיים ודתיים, שהועלתה לעיל: ליזום סנקציות כלכליות על ישראל וחרם נגדה. אנו חוזרים ואומרים שאין זו נקמה, אלא פעולה רצינית שנועדה לכוון שלום צודק ובר-קיימא שישים קץ לכיבוש הישראלי בשטחי הפלסטינים וערבים אחרים, ויקנה בטחון ושלום לכל

8. למנהיגים יהודים ומוסלמים

אנו פונים גם בקריאה למנהיגים הדתיים והרוחניים של היהדות והאסלאם, עמם אנו חולקים את אותו החזון שכל אדם נברא בצלם וכבודו בעיני האל שווה. על כן מחויבים כולנו להגן על המדוכאים ועל כבודם האלהי. הבה נפעל יחדיו להתעלות מעל הגישות הפוליטיות שלא הוכיחו עצמן עד כה וממשיכות להוליכנו בדרך הכשלון והסבל.

9. קריאה לעמנו הפלסטיני ולעם ישראל

- 9.1 אנו קוראים לכם לראות את דמות האלהים בפניהם של כל ברואיו ולהתגבר על מחסומי הפחד או הגזע כדי לכוון דו-שיח פורה במקום להיתקע במעגל הקסמים של תמרונים אינסופיים שנועדו אך ורק להותיר את המצב על כנו. קריאתנו היא להגשים חזון משותף, הבנוי על שוויון ושיתוף, ולא על עליונות, שלילת הזולת או תוקפנות, הנאחזת באמתלות הפחד או הצורך בבטחון. אנו טוענים כי האהבה והאמון ההדדי אפשריים. לפיכך השלום אפשרי אף הוא, כמו גם פיוס בר-קיימא. כך יובטחו צדק ובטחון לכל.
- 9.2 לחינוך תפקיד מרכזי. תוכניות לימוד חייבות לסייע לנו להתודע אל האחר כמות שהוא, ולא כפי שהוא נראה מבעד לכוונות הסכסוך, העוינות או הקנאות הדתית. תוכניות הלימוד הקיימות מושפעות בעוינות זו. הגיעה העת לחינוך חדש שיאפשר לכל תלמיד לראות את דמות האל בפני רעהו ויעלה על נס את היכולת של כולנו לאהוב זה את זה ולבנות את עתידנו יחדיו בשלום ובטחון.
- 9.3 הנסיון להפוך את המדינה למדינה דתית, יהודית או איסלאמית, חונק את המדינה, אוסר אותה בשלשלות, והופך אותה למדינת אפליה והדרה, המעדיפה אזרח אחד על פני חברו. אנו קוראים לכל היהודים והמוסלמים הדתיים: תהי המדינה מדינת כל אזרחיה, מדינה עם חזון המושתת על כבוד לדת אך גם על שוויון, צדק, חירות וכבוד לפלורליזם, ולא רק לשליטה של דת או רוב מספרי כלשהם.
- 9.4 למנהיגי פלסטין אנו אומרים שהמחלוקות הקיימות מחלישות את כולנו ורק מגבירות את הסבל. אין דבר שיכול להצדיק את המחלוקות הללו. לטובת העם, שחייבת להיות קודמת לטובת המפלגות, עלינו לשים קץ לפילוג. אנו קוראים לקהילה הבינלאומית לתמוך באיחוד זה ולכבד את רצון העם הפלסטיני כפי שבוטא בחופשיות.
- 9.5 ירושלים היא ראש מעייננו ומשוש חיינו. היא העיר שאלהים העניק לה חשיבות מיוחדת בתולדות האנושות. היא העיר אליה עולים בני כל העמים, היכן שייפגשו בידידות ואהבה בחסות האל האחד והיחיד, בהתאם לחזון ישעיהו: "וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, נְכוֹן יְהִיֶה הַר יְהוָה בְּרֹאשׁ הַהָרִים, וְנִשְׂאָ, מְגֻבְעוֹת; וְנִהְרֹוּ אֱלֹוִי, כָּל-הַגּוֹיִם: וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים, וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל-הַר-יְהוָה אֶל-בַּיִת אֱלֹוִהֵי יַעֲקֹב, וְיִרְנוּ מִדְּרָכָיו, וְנִלְכְּחַ בְּאֲרָחֹתָיו; כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה, וְדָבַר-יְהוָה מִירוּשָׁלַם: וְשָׁפַט בֵּין הַגּוֹיִם, וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים; וְכִתְּתוּ חֲרֻבוֹתֶם לְאַתִּים, וְחֲנִיתוֹתֶיכֶם לְמִזְמֹרוֹת – לֹא-יִשְׂאָ גוֹי אֶל-גּוֹי חֶרֶב, וְלֹא-יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה" (ב: 2 – 5). כיום, יושבים בעיר שני עמים בני שלוש דתות; והחזון הנבואי הזה כמו גם ההחלטות הבינלאומיות בנוגע לשלמות ירושלים הם שצריכים לשמש בסיס לכל פתרון מדיני. זהו הנושא הראשון שיש לשאת-ולתת עליו כיוון

שההכרה בקדושת ירושלים והמסר שהיא מגלמת תהווה מקור השראה למציאת פתרון לבעיה כולה, הנעוצה במידה רבה בקושי להגיע לאמון הדדי ולהקים ארץ חדשה על אדמה זו הקדושה.

10. **תקווה ואמונה באלהים**

בהעדר כל תקווה, אנו זועקים את שוועת תקוותנו. אנו מאמינים באל הטוב והצודק. אנו מאמינים שטוב האל ינצח לבסוף את נגע השנאה והמוות שממאיר עדיין בארצנו. נראה כאן "ארץ חדשה" ו"אדם חדש" שיהיה מסוגל להתעלות ברוחו למדרגת ואהבת לרעהו כמוד.